

ΘΑΝΟΣ ΚΑΡΤΣΟΥΛΟΥ

«Το νέον ως εικαστικό μέσο είναι πολύ δημοκρατικό με την έννοια ότι είναι πολύ οικείο και ο συνδυασμός του με τη γλώσσα συμβάλλει στο στοιχείο της έκπληξης», λέει ο Βασίλης Μπαλάσκας για την εγκατάσταση που θα στηθεί στον αύλειο χώρο του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης (φωτογραφίες: ευγενική παραχώρηση του καλλιτέχνη και της Ergon-Culture)

ΘΑΝΟΣ ΚΑΡΤΣΟΥΛΟΥ

Βασίλης Μπαλάσκας

«ΠΩΣ ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ ΜΕ ΤΟ ΤΡΑΥΜΑ ΚΑΙ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΑΥΤΟ»

Ο ΕΙΚΑΣΤΙΚΟΣ ΜΙΛΑΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΟ PROJECT «2291» ΓΙΑ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ, ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ «ΟΛΗ Η ΕΛΛΑΔΑ ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ»

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΤΡΑΥΜΑ. Τα 100 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή δεν είναι μεγάλο διάστημα. Οι μνήμες είναι πολύ κοντά μας. Μου το επιβεβαίωσε η έρευνά μου τους τελευταίους μήνες. Σκάβεις και βρίσκεις τραύματα. Οι μνήμες του παππού μου Μιχαήλ Ορφανίδη, ο οποίος ήταν 11 ετών κατά την καταστροφή της Σμύρνης όταν διέφυγε μαζί με χιλιάδες άλλους Έλληνες προς τη μητέρα-πατρίδα μέσω της Χίου, είχαν να κάνουν με την αγριότητα των διωγμών. Όσο πιο κοντά είμαστε στο τραύμα ή στον άνθρωπο που το έζησε τόσο πιο πολύ ταυτιζόμαστε και μας θυμώνει. Μεγαλώνοντας αποκτούμε μεγαλύτερη απόσταση και καλύτερη γνώση της Ιστορίας και η ανάγνωσή μας γίνεται πιο πολυδιάστατη.

Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ. Το πρότζεκτ μου «2291», όμως, δεν μένει στο τραύμα, αλλά ερευνά το ποια στάση ζωής μπορεί να έχει κάποιος με αυτό το δεδομένο. Πώς μπορούμε να κάνουμε το επόμενο βήμα και να σκεφτούμε το μέλλον. Να βρούμε τη δύναμη να ζήσουμε με το τραύμα και πέρα από αυτό. Και προσκαλεί το κοινό να το επιχειρήσει μέσα από την αντι-

ΤΗΣ ΜΑΙΡΗΣ
ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ

στροφή της χρονολογίας (σ.σ. ο τίτλος του πρότζεκτ είναι αντίστροφα γραμμένη η χρονολογία 1922) με ένα άλμα στον χρόνο, μια κίνηση τολμηρή αλλά και απελευθερωτική.

ΟΕΥΜΩΡΟ. Πρόκειται για μια εγκατάσταση ύψους 4 μ. και μήκους 5,5 μ. που αποτελείται από δύο φράσεις γραμμένες με νέον, τοποθετημένες στην ίδια «σκαλωσιά» στο προαύλιο του μουσείου, που λένε μια αξιωματική αλήθεια: «Δεν υπάρχει θάλασσα χωρίς στεριά» και «Δεν υπάρχει στεριά χωρίς θάλασσα» (σ.σ. γραμμένες στα αγγλικά). Όταν συνδυάζονται δημιουργούν ένα οξύμωρο και μια έκπληξη στον θεατή που ίσως του δώσει μια ευκαιρία να κάνει μια παύση και να αναλογιστεί το φαινομενικά αυτονόητο και να στοχαστεί

πάνω σε όσα θεωρούμε δεδομένα για το τώρα, το παρελθόν και το μέλλον.

ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΝΕΟΝ. Χρησιμοποιώ τη γλώσσα καθώς τη θεωρώ ένα βασικό εργαλείο που μπορεί να προσφέρει άνοιγμα σε ένα ευρύτερο κοινό. Το νέον ως εικαστικό μέσο είναι πολύ δημοκρατικό με την έννοια ότι είναι πολύ οικείο και ο συνδυασμός των δύο συμβάλλει στο στοιχείο της έκπληξης. Με τη χρήση της αγγλικής γλώσσας θέλησα να τονίσω το οικουμενικό κομμάτι της έννοιας του τραύματος των προσφυγικών ροών. Δεδομένου δε του σημείου που θα εκτεθεί και εν μέσω τουριστικής περιόδου, πιστεύω ότι η αγγλική γλώσσα θα δώσει την ευκαιρία η συγκεκριμένη ιστορία να επικοινωνηθεί σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κοινό.

ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΗΜΑ. Η εγκατάσταση αποτελεί μέρος ενός εγχειρήματος που περιλαμβάνει έναν δίγλωσσο κατάλογο που θα διανέμεται δωρεάν, μια ιστοσελίδα με το περιεχόμενο του καταλόγου, εικόνες, βίντεο, στοιχεία από την έρευνα που έκανα τους τελευταίους μήνες, πλήρη καταγραφή του έργου για όσους δεν έρθουν στη Θεσσαλονίκη (<https://www.2291.gr>), ένα διαδικτυακό συνέδριο που θα πραγματοποιηθεί στα μέσα Σεπτεμβρίου με συνδιοργανωτή το Πανεπιστήμιο του Κίνγκστον, στη Σχολή Καλών Τεχνών του οποίου είμαι διευθυντής έρευνας, και δύο εργαστήρια: ένα στις 21 Ιουλίου για νέους

και ένα στις 22 Ιουλίου για άτομα άνω των 65 ετών.

Ο ΣΚΟΠΟΣ. Το συνολικό έργο αποτελεί μια ευκαιρία να ενδυναμώσουμε τον πλουραλισμό της σκέψης μας και να δούμε ότι οι εντάσεις, οι προκλήσεις, οι κίνδυνοι έρχονται και παρέρχονται. Εκείνο που έχει σημασία να δούμε είναι πόσο έτοιμη είναι η ματιά μας πάνω στα πράγματα προκειμένου να αντιδρούμε με τον τρόπο που θα ήταν ο καλύτερος δυνατός, αλλά και να οδηγούμε στα μέτρα του δυνατού τις εξελίξεις.

Η ΘΕΣΗ. Ο αύλειος χώρος του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης μου προτάθηκε από τον θεσμό «Όλη η Ελλάδα ένας πολιτισμός». Η θέση του είναι πολύ ενδιαφέρουσα: κοντά στο αρχαίο λιμάνι, σε ένα σημείο ανταλλαγών. Αν περιηγηθεί κάποιος στις αίθουσές του θα βρει εκθέματα για τη σχέση μας με τη θάλασσα, τον πόλεμο, την προσφυγιά, με όλα τα στοιχεία που είναι αναπόσπαστα κομμάτια της ελληνικής Ιστορίας και της ευρύτερης περιοχής της Μεσογείου. Αναπτύσσεται ένας πολύ ενδιαφέρων διάλογος σχετικά με τους κύκλους της Ιστορίας και το τι σημαίνει να ζει κάποιος σε αυτό το κομμάτι της Ευρώπης.

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ. Είναι πολλές οι προκλήσεις με τις οποίες έρχεται αντιμέτωπος κάποιος που καλείται να δημιουργήσει ένα έργο σε δημόσιο χώρο. Πώς βλέπουμε ένα τόσο τραυματικό γεγονός; Μπορεί ένα έργο με ποιητική και οξύμωρη γλώσσα να μιλήσει για αυτά τα θέματα; Ποιο κοινό θα μπορέσει να προσεγγίσει;

info

Το διατομεακό project «2291» από τις 20 Ιουλίου έως τις 15 Σεπτεμβρίου στο Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης στο πλαίσιο του θεσμού «Όλη η Ελλάδα ένας πολιτισμός».